

Selbu kommune

Plan, bygg og landbruk

13 FEB 2009

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
13 FEB 2009	
SAKSNR.:	200801140
AVD/KONT/GEH:	LOVE/KHE
DOK.NR.	67
ARKIVKODE:	

Deres ref:

Vår ref: (må oppgis ved svar)
2008/2200-12/K50/PAUUGL Dok: 1695/2009

Dato:
12.02.2009

NOU - 2007:13, Den nye sameretten, høringsuttalelse fra Selbu kommune

Vedlagt følger saksframstilling og vedtak i Selbu kommunestyre den 09.02.2009 (sak 10/09)
vedrørende høring i forbindelse med Den nye sameretten (NOU 2007:13).

Med hilsen

Paul Petter Uglem
plan- og bygningssjef
Tlf: 73816733

Vedlegg:

Den nye sameretten - Samerettsutvalgets innstilling, NOU 2007:13 - Selbu kommunes
uttalelse

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret	10/09	09.02.2009

Den nye sameretten - Samerettsutvalgets innstilling, NOU 2007:13 - Selbu kommunes uttalelse**Vedlegg:**

Kortversjon NOU 2007:13 Den nye sameretten. Oversikt over hovedtrekkene i utredningen fra Samerettsutvalget

Høringsuttalelse fra Utmarkskommunenenes Sammenslutning (USS)

Rådmannens innstilling

1. Selbu kommune slutter seg til uttalelsen fra USS når det gjelder framtidige forvaltningsordninger og endringer i fjelloven
2. Selbu kommune går imot at det innføres en egen plan- og konsultasjonslov for samiske interesser, og vil anføre følgende:
 - a) Det er ikke påkrevet med en slik særlov for å tilfredsstille internasjonale konvensjoner og forpliktelser
 - b) Plan- og bygningsloven skal styre behandlingen av arealsaker og andre plansaker i kommunene. Det er prinsipielt feil å etablere en sideordnet planlov for bestemte interesser
 - c) Lovutkastet er lite gjennomarbeidet. Konsekvensene for kommunal styring og kommunal saksbehandling er ikke forsvarlig utredet
 - d) Ved en foreløpig gjennomgang av den nye loven har vi avdekket flere forslag til nye bestemmelser som vi anser som uforsvarlige og mangelfullt utredet
- 3) Selbu kommune slutter seg til uttalelsen fra USS når det gjelder forslag til endringer i plan- og bygningsloven.

Behandling i Kommunestyret - 09.02.2009

Forslag fra SP/SV v/Tanja Fuglem:

1. pkt. i rådmannens innstilling utgår.
2. pkt. i rådmannens innstilling endres til pkt. 1
3. pkt i rådmannens innstilling utgår.

Nytt pkt.2 som følger:

For øvrig slutter Selbu kommune seg til uttalelsen fra USS.

Forslag fra kommunestyret

1. pkt endres som følger:

Selbu kommune slutter seg til uttalelsen fra USS når det gjelder fremtidige forvaltningsordninger og endringer i rettighetslovene.

Nytt pkt. 4

For øvrig vil Selbu kommunestyre slutte seg til hele uttalelsen fra USS.

Tanja Fuglem trakk sitt forslag.

Votering:

1. pkt. i rådmannens innstilling settes opp mot kommunestyrets forslag.

Kommunestyrets forslag vedtas. **Enst.**

2. pkt. i rådmannens innstilling vedtas. **Enst.**

3. pkt. i rådmannens innstilling vedtas. **Enst.**

Kommunestyrets forslag til nytt 4. pkt. vedtas med 24 mot 1 stemme (Kjell Mebust)

Votering:

Rådmannens innstilling vedtas. **Enst.**

Vedtak i Kommunestyret - 09.02.2009

1. Selbu kommune slutter seg til uttalelsen fra USS når det gjelder framtidige forvaltningsordninger og endringer i rettighetslovene
2. Selbu kommune går imot at det innføres en egen plan- og konsultasjonslov for samiske interesser, og vil anføre følgende:
 - a) Det er ikke påkrevet med en slik særlov for å tilfredsstille internasjonale konvensjoner og forpliktelser
 - b) Plan- og bygningsloven skal styre behandlingen av arealsaker og andre plansaker i kommunene. Det er prinsipielt feil å etablere en sideordnet planlov for bestemte interesser
 - c) Lovutkastet er lite gjennomarbeidet. Konsekvensene for kommunal styring og kommunal saksbehandling er ikke forsvarlig utredet
 - d) Ved en foreløpig gjennomgang av den nye loven har vi avdekket flere forslag til nye bestemmelser som vi anser som uforsvarlige og mangelfullt utredet
3. Selbu kommune slutter seg til uttalelsen fra USS når det gjelder forslag til endringer i plan- og bygningsloven.
4. For øvrig vil Selbu kommunestyre slutte seg til hele uttalelsen fra USS.

Saksopplysninger

Samerettsutvalget ble gjenoppnevnt ved kongelig resolusjon 1. juni 2001, etter å ha avgitt delinnstillinger i 1984 og 1997.

Fra det første utvalget ble oppnevnt fram til i dag er det skjedd endringer i rettsstillingen både nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom Norges ratifisering av ILO-konvensjon 169 der staten har innrømmet tydeligere forpliktelser overfor det samiske folk både som urfolk og minoritet.

Utvalgets arbeid har resultert i NOU 2007:13, med tittel "Den nye sameretten".

Utvalget har gjennomført en omfattende kartlegging og vurdering av mulige rettighetskonflikter knyttet til grunn og naturressurser i de tradisjonelle samiske områder fra og med Troms og sørover.

Innstillingen fra Samerettsutvalget er på hele 1317 sider. Utredningen inneholder en meget grundig gjennomgang av gjeldende rett og forslag til nye ordninger.

Det vedlegges saken en kortversjon der forslagene er tatt inn i hovedtrekk, hele teksten kan leses ved å gå inn på <http://www.regjeringen.no>.

Mandatet var meget omfattende og kan i kort form sammenfattes slik (sakset fra USS sitt utkast til uttalelse):

- Gi en historisk redegjørelse for sedvaner og rettsoppfatninger fra og med Hedmark til og med Troms
- Framstille rettsutviklingen og rettstilstanden i dag
- Identifisere områder i samsvar med ILO 160, art. 14 nr. 2
- Utrede forvaltning av grunn og naturressurser, herunder om fjellova skal legges til grunn
- Vurdere reindriftens rettigheter
- Utrede behovet for lovendringer som kan trygge samisk bruk av grunn og naturressurser

Utvalgets forslag er konkludert i et lovforslag. Der heter det i formålsparagrafen at lovens formål er å legge forholdene til rette for kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser i samsvar med statens folkerettslige forpliktelser.

Utvalget har selv formulert et konsentrat av innstillingen:

"Utvalget foreslår nye lover om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter til grunn og naturressurser i tradisjonelle samiske områder fra og med Troms og sørover, om forvaltningsordningen for statsgrunn i Nordland og Troms (og) om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for bruken av grunn og naturressurser i tradisjonelle samiske områder. Utvalget foreslår også endringer i fjellova, reindriftsloven, naturvernloven, bergverksloven og plan- og bygningsloven. Forslagene tar sikte på å legge til rette for effektiv gjennomføring av statens folkerettslige forpliktelser overfor samene. Et viktig formål er også at forvaltningen skal skje til beste for samisk kultur og for lokalbefolkningen og allmenheten for øvrig."

Av pressemelding fra utvalget 2007 framgår ellers følgende konsentrat av utvalgets innstilling:

Kartlegging av rettigheter

Samer og andre kan ved langvarig bruk av land og vann ha opparbeidet rettigheter til grunn og naturressurser i utvalgets mandatområde. Utvalget foreslår en kommisjon som skal kartlegge slike rettigheter og en særdomstol for å avgjøre tvister om rettighetene.

Hålogalandsallmenningen

Et flertall på ni medlemmer foreslår å overføre statens grunn i Nordland og Troms, som utgjør vel 30 000 km², til regionalt eierskap ved Hålogalandsallmenningen. Det nye eierorganets styre skal ha to medlemmer oppnevnt av Sametinget, to av Nordland fylkesting og to av Troms fylkesting. Eierrådigheten underlegges ulike begrensninger av hensyn til de som har bruksrettigheter på Hålogalandsallmenningens grunn.

Forvaltningen av rettighetene til blant annet bufeteite, hugst, jakt, fangst og fiske foreslås lagt inntil seks regionale utmarksstyrer. Disse skal ha representanter fra reindrift, jordbruk og jakt-, fiske- og friluftinteressene. Utmarksstyrene skal oppnevnes kommunalt, men vil stå fritt i forhold til kommunene og Hålogalandsallmenningen.

Retten til reindrift på Hålogalandsallmenningens grunn endres ikke som følge av forslaget. Det foreslås en lovfesting av rettigheter som ligger til jordbrukseiendom. Dagens regelverk for jakt, fangst og fiske blir i all hovedsak videreført. Forslaget vil likevel styrke lokale brukeres og lokalsamfunnets posisjon. Blant annet skal inntektene som ressursutnyttelse generer tilbakeføres til lokalmiljøene.

Mindretallsforslag

Tre medlemmer foreslår å gi Hålogalandsallmenningen anvendelse også i statseide samiske områder i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark, men slik at eierorganets styre forvalter utmarksrettighetene. Etter forslaget skal Sametinget og de aktuelle fylkestingene hver oppnevne tre styremedlemmer.

To medlemmer foreslår å videreføre statens grunneierrolle i Nordland og Troms. Den samiske og regionale innflytelsen styrkes ved etablering av regionale utmarksstyrer.

Endringer i fjellova og reindriftsloven

For statsallmenninger i sørsamiske områder foreslår utvalget å utvide fjellstyrene fra fem til sju medlemmer. Reindriften og jordbruket får hver to medlemmer. Det foreslås også ulike endringer for å synliggjøre reindriftenes rettigheter.

Utvalget foreslår å parallellføre reindriftslovens regler om erstatningsansvar for skade påført rein med reglene for skade påført andre beitedyr.

Det foreslås også endringer for å understreke at reindriftsretten har et rettsgrunnlag i langvarig bruk.

Saksbehandling og konsultasjoner

Utvalgets lovforslag konkretiserer gjeldende prinsipper for saksbehandling og konsultasjoner når det overveies å iverksette tiltak som kan virke inn på bruken av samiske områder. Det er også foreslått særskilte saksbehandlings- og konsultasjonsregler i naturvernloven, bergverksloven og plan- og bygningsloven.

Forslagene tar sikte på å sikre samisk deltagelse i beslutningsprosesser i saker som kan få betydning for samiske rettighetshavere og interesser. Et overordnet mål er å unngå at det iverksettes tiltak som kan stride mot folkerettens krav om vern av samisk materiell kultur.

Selbu er medlem i Utmarkskommunenenes Sammenslutning (USS). som organiserer 81 kommuner med store utmarksområder, fordelt over hele landet.

Organisasjonens hovedoppgave er nettopp å styrke det lokale selvstyre i alle saker om bruk og vern av naturressurser innenfor rammene av en bærekraftig utvikling. Samerettsutvalgets mandatsområde og arbeid omfatter direkte en rekke av medlemskommunene og reiser ved siden av viktige samiske spørsmål grunnleggende spørsmål om organisering av den offentlige forvaltning rundt bruk og vern av verdifulle naturressurser. Forslagene vil således være av betydning også for USS's medlemskommuner utenfor mandatsområdet.

Denne saksutredning er i avgjørende grad basert på vurderingene i USS.

Samerettsutvalget foreslår en særskilt forvaltningsmodell for gjenværende statsgrunn i Troms og Nordland, en fjellovliggende modell som skiller seg fra gjeldende forvaltningsordning i Finnmark nedfelt i Finnmarksloven, men også fra fjelloven. I forhold til fjelloven er modellen tilpasset de særlige forhold som gjelder for denne del av mandatsområde- og som har begrunnet at fjelloven ikke tidligere er lagt til grunn i disse to fylkene.

Utvalgets flertall foreslår en ny forvaltningsordning som innebærer at eierrettigheten til gjenværende statsgrunn i Nordland og Troms overføres fra Statskog SF til et nytt eierorgan, Hålogalandsallmenningen. Flertallet foreslår videre, på samme måte som i Sør-Norge, at Hålogalandsallmenningens grunn som hovedregel ikke skal kunne avhendes.

Samiske interesseområder i Sør-Norge

Utvalget foreslår at de samiske interesser styrkes innenfor tradisjonelle samiske områder i Sør-Norge, gjennom visse endringer i fjelloven. Endringsforslagene går blant annet ut på en påpekning i lovteksten at rett til samisk reindrift har vært drevet fra gammelt av er å anse som en selvstendig bruksrett på linje med andre bruksrettigheter, at reindriftsinteresser skal tas hensyn til ved iverksetting av tiltak eller tillatelser etter loven og en obligatorisk bestemmelse om reindriftsrepresentasjon i fjellstyrene. En slik påpekning innebærer ingen endringer i rettstilstanden-det følger allerede av Høyesteretts praksis at reindrift er en selvstendig bruksrett på linje med andre bruksrettigheter.

Det er USS's syn at forslagene både ivaretar de samiske interesser i Sør-Norge på en bedre måte enn dagens lov og at forslagene vil styrke Fjelloven og fjellovsystemet i statsallmenningene over tid. USS ser også forslagene som en nødvendig oppfølging av statens folkerettslige forpliktelser overfor de samiske interesser.

Vurdering

Rådmannen er stort sett enig i den uttalelse USS har kommet med.

Det er dog betenkelig at forslag om ny saksbehandlings- og konsultasjonslov og endringer i plan- og bygningsloven ikke er vurdert mer inngående.

Disse forslagene griper direkte inn i kommunens behandling av arealsaker og dermed den lokale styringen.

Vi har plan- og bygningsloven som grunnlag for behandling av arealsaker i kommunen.

Tungtveiende grunner bør være til stede dersom dette utgangspunktet skal forlates.

Høringsprosessen så langt har avslørt et meget begrenset fokus på forslaget til egen lov "*Lov om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for naturgrunnlaget i tradisjonelle samiske områder*".

Fokuset har vært på forvaltningsordningene. Dette kan være skjebnesvangert, da vi risikerer å få en lov med omfattende konsekvenser for kommunene, uten at disse konsekvensene er vurdert på forsvarlig måte.

Loven vil gjelde alle enkeltvedtak i arealsaker som berører samiske interesser.

Det kan ikke hevdes at en slik lov er nødvendig for å ivareta internasjonale konvensjoner.

Det kan være greit å ta noen utdrag fra lovforslaget for å vise hvor langt det går:

§ 6 Høring

Her kan vi fort få høring på 4 nivåer når vi skal innhente uttalelser fra samiske interesser, fra Sametinget og ned på lokale organisasjoner.

§ 8 Sametingets retningslinjer

Her kan Sametinget " gi retningslinjer for hvordan vedtaksorganene skal bedømme virkningen for samisk kultur med næringer og samfunnsliv av omsøkte tiltak...."

§ 9 Vurderingen av tiltakets virkninger

" Sametingets retningslinjer skal legges til grunn ved vurderingen av samiske interesser...."

§ 10 Tiltak i områder som er særlig viktig for samisk bruk

Hvis det etter konsultasjoner med Sametinget ikke oppnås enighet, gjelder følgende:

" Oppnås det ikke enighet om hvordan tiltaket skal gjennomføres, skal det som hovedregel ikke gjennomføres "

§ 13 Saker som er gjenstand for konsultasjoner

§ 14 Rett til konsultasjoner

§ 15 Plikt til å tilby konsultasjoner

Bestemmelsene innebærer en omfattende utvidelse av plikten til konsultasjoner på flere nivå, i alle saker

§ 25 Samisk representasjon i offentlig oppnevnte råd, utvalg og nemnder med mer

Slik denne bestemmelsen står etableres det en rett til representasjon i alle organer utenom kommunestyret og formannskapet som behandler saker som gjelder samiske interesser. Det er sagt. bl.a. av samerettsutvalgets leder at det ikke skal tolkes slik. Dette er et godt eksempel på hvor lite gjennomarbeidet dette lovforslaget er.

I tillegg til forslaget om en ny saksbehandlingslov er det også foreslått endringer i Plan- og bygningsloven. Det vises spesielt til forslaget til ny § 17-3 om Sametingets planretningslinjer. Det vises til siste side i uttalelsen fra USS.

konklusjon

Det er innrømmet underveis i prosessen at forslaget til egen saksbehandlings- og konsultasjonslov ikke er grundig utredet, og at det egentlig er tenkt mer på statlige organers rolle enn på kommunenes.

Lovforslaget slik det står kan få omfattende og uforutsigbare konsekvenser for den kommunale behandlingen av arealsaker.

Det bør jobbes videre for å hindre at vi får en sideordnet planlov til plan- og bygningsloven.